

Transponerende instrumenten

Transponerende instrumenten zijn instrumenten die anders genoteerd worden dan ze klinken. Een transponerend instrument is herkenbaar aan de naam: bijvoorbeeld 'klarinet in Bes'. Indien er niets bij de naam vermeld staat (zoals 'in Bes'), of indien er 'in C' of 'in Ut' bij staat, is het geen transponerend instrument

In muziek met transponerende en niet-transponerende instrumenten, moet je rekening houden met 2 zaken:

Klinkende partituur

De notatie is hetzelfde als de klank

Dit is het geval bij muziek voor alle niet-transponerende instrumenten.

Voorbeeld: speel je een do, klinkt die ook als een do

Getransponeerde partituur

De notatie is anders dan de klank.

Dit is het geval bij transponerende instrumenten. Om de juiste klank te vinden, moet je altijd vertrekken van de geschreven 'do'.

Voorbeeld:

Klarinet in Bes: geschreven 'do' klinkt als een si mol (grote secunde lager)

Klarinet in Es: geschreven 'do' klinkt als een mi mol (kleine terts hoger)

Hoorn in F: geschreven 'do' klinkt als een fa (reine kwint lager)

...

...

...

Indien een viool en een klarinet in Bes van dezelfde partituur spelen, zullen de toonhoogtes niet dezelfde zijn. Daarom moet je de partituur eerst even transponeren.

Transponeren is het omzetten van een muziekstuk naar een andere toonaard.

Volg de volgende werkwijze om dit te doen:

1. Bepaal de toonaard van het stuk

2. Bepaal naar welke toonaard het muziekstuk omgezet moet worden. Zoek het interval tussen de geschreven 'do' en de klinkende toon (in de naam van het instrument).

Omzetten van 'klinkend' naar 'transponerend'

Voorbeeld: Een instrument in bes (si mol) klinkt een grote secunde lager dan 'do'.

Daarom moet de *transponerende partituur* een grote secunde hoger worden genoteerd.

Omzetten 'transponerend' naar klinkend'

Voorbeeld: Een instrument in bes (bes) klinkt een grote secunde lager dan 'do'. Daarom moet de *klinkende partituur* een grote secunde lager worden genoteerd.

3. Zoek de nieuwe voortekening

4. Schrijf het muziekstuk in de nieuwe toonaard over

5. Let op: toevallige wijzigingstekens kunnen anders genoteerd worden

Door de nieuwe voortekening (bijvoorbeeld mollen) kan een toevallige verhoging met een kruisteken nu een herstellingsteken worden.

Oefeningen:

1. De volgende partituur heb je gedownload van het internet. Je wil ze op je viool spelen want de toonaard ligt je goed. Je zus speelt klarinet en wil meespelen. Maak een getransponeerde partituur voor een klarinet in Bes.

Viool

Originele toonaard: _____

Nieuwe toonaard: _____

Voortekening: _____

Klarinet in Bes

2. De volgende partituur kreeg je van je saxofoonleraar. Je zou de muziek met je bandje willen spelen zonder dat je een nieuwe versie moet gaan instuderen op je instrument. Zet deze partituur (voor altsax in Es) om naar een klinkende partituur. Transponeer ook de akkoordsymbolen, zodat de gitarist van je groep weet wat hij moet doen.

Altsax in Es

Originele toonaard: _____

Nieuwe toonaard: _____

Voortekening: _____

Band

De tonen die de altsax speelt zullen in de praktijk een octaaf lager klinken dan hierboven genoteerd. Voor een overzicht van de exacte transposities en klanken: zie volgende 2 bladzijden.

Klinkende partituur → Getransponeerde partituur

- Klarinet in Bes Schrijf een grote secunde hoger
- Klarinet in A Schrijf een kleine terts hoger
- Klarinet in D Schrijf een grote secunde lager
- Klarinet in Es Schrijf kleine terts lager
- Basklarinet in Bes Schrijf een grote secunde hoger
en daarna een octaaf hoger
- Sopraansax in Bes Schrijf een grote secunde hoger
- Altsax in Es Schrijf kleine terts lager
en daarna een octaaf hoger
- Tenorsax in Bes Schrijf een grote secunde hoger
en daarna een octaaf hoger
- Baritonsax in Es Schrijf kleine terts lager
en daarna 2 octaven hoger
- Hoorn in F Schrijf een reine kwint hoger
- Trompet (in C) Geschreven zoals het klinkt
- Trompet in Bes Schrijf een grote secunde hoger
- Trompet in Bes Schrijf een grote secunde hoger
- Trompet in D Schrijf een grote secunde lager
- Trompet in Es Schrijf kleine terts lager
- Trombone (in C) Geschreven zoals het klinkt
- Tuba (in C) Geschreven zoals het klinkt
- Euphonium (in C) Geschreven zoals het klinkt

**Getransponeerde
partituur****Klinkende partituur**

- ➔ Klarinet in Bes Klinkt een grote secunde lager
- ➔ Klarinet in A Klinkt een kleine terts lager
- ➔ Klarinet in D Klinkt een grote secunde hoger
- ➔ Klarinet in Es Klinkt kleine terts hoger
- ➔ Basklarinet in Bes Klinkt een grote secunde lager
en daarna een octaaf lager
- ➔ Sopraansax in Bes Klinkt een grote secunde hoger
- ➔ Altsax in Es Klinkt kleine terts hoger
en daarna een octaaf lager
- ➔ Tenorsax in Bes Klinkt een grote secunde lager
en daarna een octaaf lager
- ➔ Baritonsax in Es Klinkt kleine terts hoger
en daarna 2 octaven lager
- ➔ Hoorn in F Klinkt een reine kwint lager
- ➔ Trompet (in C) Klinkt zoals geschreven
- ➔ Trompet in Bes Klinkt een grote secunde lager
- ➔ Trompet in Bes Klinkt een grote secunde lager
- ➔ Trompet in D Klinkt een grote secunde hoger
- ➔ Trompet in Es Klinkt kleine terts hoger
- ➔ Trombone (in C) Klinkt zoals geschreven
- ➔ Tuba (in C) Klinkt zoals geschreven
- ➔ Euphonium (in C) Klinkt zoals geschreven